Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KÖNYVBARÁT

1959 DEC

244

KÁRPÁTI AURÉL 75 ÉVES

RÉGI EMLÉKEK ELEVENEDNEK MEG. Húsz esztendeje annak, hogy ott ültünk a hatalmas újságpalota egyik hátsó, udvarra néző szobájában, ketten: Kárpáti Aurél és e sorok írója. Asztalainkon könyvek tornyosultak, alig győztük a sok könyvkritikát — a nagy napilapnak vasárnaponként kétoldalas kritikai rovata volt — a „restancia" tehát egyre nőtt. Már csak azért is, mert szinte minden hétre jutott egy-egy színházi bemutató, amelyről Kárpátinak kellett kritikát írnia. És milyen kritikát! Nem találkoztam újságírói pályámon senkivel, aki úgy becsülte volna a nyomtatott betűt, mint ő. Rövidlátó szemével a papirosra hajolva rótta egymás alá jellegzetesen apróbetűs sorait, alaposan meggondolva, mérlegelve minden jelzőt, minden szót. Soha nem írt „típuskritikákat". A darabon túl érdekelte minden színészi alakítás, figyelmét nem kerülte el a legkisebb botlás, de a legcsekélyebb biztató jelenség sem — nem csoda, hogy a színházi világ és a közönség egyaránt izgalommal várta a vasárnapi számot: mit ír az újonnan bemutatott darabról a tekintélyes kritikus.

Most újra egymással szemben ülünk, de nem szerkesztőségi szobában, hanem a „jubiláns" otthonában. A lexikon tanúsága szerint december 5-én lesz 75 éves és csak néhány nappal ezelőtt jelent meg huszonötödik kötete: dramaturgiai tanulmányainak, cikkeinek, kritikáinak válogatott gyűjteménye *Színház* címmel. Persze, hogy csak válogatás. Ahhoz, hogy minden írását kinyomtassák, a kötetek sorozatára volna szükség. Hiszen csak kritikáinak száma is meghaladhatja a kilencszázat.

PÁLYÁJÁT SEM KÖNNYŰ RÖVIDEN ÖSSZEFOGLALNI. Egy fővárosi iskolában tanított rajzot, de már — amint mondani szokták — kora ifjúságában kacérkodott az irodalommal. Még diákkorában jelentek meg első írásai az *Esztergom és Vidéke* című hetilapban. Honoráriuma az volt, hogy az öreg altiszt, aki a kéziratokat átvette tőle, „szerkesztő úr"-nak titulálta... Az igazi pálya persze később kezdődött: három éven át Kiss József lapjának, *A Hét*-nek volt belső munkatársa, rövid ideig a *Kritika* című folyóiratot szerkesztette, majd a *Déli Hírlap* munkatársa lett. A Tanácsköztársaság idején az *Új Idők* szerkesztője lett, ezért azután a proletárdiktatúra után megfosztották rajztanári állásától. Két évet töltött *A Nap*-nál, Braun Sándor híres délutáni riportlapjánál, majd a *Pesti Napló* munkatársa lett és rövid megszakítással az is maradt mindaddig, amíg a lapot be

nem tiltották. És itt el kell mondanunk azt is, amire már csak a kortársak emlékeznek. Az előretörő fasizmus az újonnan megindított *Reggeli Magyarország* szerkesztőségében „Noé bárkáját" biztosított Pesti Napló ama munkatársainak, akiket „származásilag" és politikailag elfogadhatónak tartott. Meghívta ide Kárpátit is. Ő azonban — kevés hasonló akadt abban az időben! — visszautasította a neki felajánlott íróasztalt. *„Amikor sok-sok régi kollégám, barátom az utcára kerül, erkölcstelennek tartanám, ha nem osztoznék sorsukban"* — mondotta — és ettől kezdve az összeomlásig csak egy-egy irodalomtörténeti, művészettörténeti írásának honoráriumából éldegélt.

A felszabadulás után már nem végzett állandó szerkesztőségi munkát. De a különböző lapokba írt cikkei, egymás után megjelent könyvei mutatták: milyen aktív szerepet vállalt új szellemi életünk megalapozásában.

El sem tudnám sorolni régebbi és újabb könyveinek címét — és ő maga is zavarba jön, amikor megkérdezem tőle: melyik nőtt leginkább a szívéhez. Azután következik a vallomás: a kedvenc, a *Néma hegedű* c. tárcagyűjtemény, meg az *Él még Bánk*, amelyben Katona József életének regényét írta meg.

Első kötete verseskönyv volt, 25 éves korában írta és 300 koronájába került, hogy kinyomtatták. (A Major-rajzokkal,